اخبار کوتاه

بانک مرکزی به پنجره واحد خدمات دولت الکترونیک متصل می‌شود

معاون فناوری‌های نوین بانک مرکزی گفت: چهار خدمت پر کاربرد بانک مرکزی پس از بازبینی و طی مراحل نهایی، ظرف چند روز آینده از طریق پنجره واحد خدمات دولت الکترونیک ارائه می‌شود.

به گزارش پیام آشنا، مهران محرمیان معاون فناوری‌های نوین بانک مرکزی با بیان اینکه ظرف چند روز آینده برخی خدمات پر کاربرد این بانک به پنجره واحد خدمات دولت الکترونیک منتقل می‌شود، گفت: خوشبختانه با همکاری نزدیک میان وزارت ارتباطات با اداره مهندسی نرم افزار بانک مرکزی، توانستیم چهار خدمت پر کاربرد بانک مرکزی را به پنجره واحد خدمات دولت الکترونیک منتقل کنیم که مراحل نهایی و بازبینی خود را می گذراند و ظرف چند روز آینده و پس از بازبینی‌های نهایی عملیاتی خواهد شد و بانک مرکزی نیز به پنجره واحد خدمات دولت الکترونیک متصل می‌شود.

محرمان با برشمردن این چهار خدمت توضیح داد: نخستین خدمت شامل استعلام تمام حساب‌های یک فرد در تمام بانک‌های کشور است. دومین خدمت نیز استعلام چک‌های برگشتی است که رفع سوء اثر نشده است.

وی افزود: سومین خدمت شامل نمایش حساب‌های مسدود شده فردی است که در شبکه بانکی چک برگشتی دارد. بنابراین در صورتی که حساب‌های فردی بابت چک برگشتی مسدود شده باشد، این موارد نیز برای وی نمایش داده می‌شود و می‌تواند حساب‌های مسدودی را مشاهده کند و خدمت پر کاربرد چهارم نیز شامل لیست تسهیلاتی است که یک فرد از شبکه بانکی دریافت کرده است.

مرغ و تخم مرغ گران شد

بررسی وضعیت قیمت کالاهای اساسی در هفته جاری حاکی از ثبات نسبی قیمت اکثر کالاها و رکود در بازار آنهاست اما قیمت مرغ و تخم مرغ که در روزهای اخیر روند صعودی به خود گرفته بر این مداربیش می‌رود.

به گزارش پیام آشنا به نقل از مهر، بررسی وضعیت قیمت کالاهای اساسی در هفته جاری حاکی از ثبات نسبی قیمت اکثر کالاها و رکود در بازار آنهاست اما قیمت مرغ و تخم مرغ که در روزهای اخیر روند صعودی به خود گرفته همچنان بر این مدار پیش می‌رود.

براین اساس قیمت مرغ نسبت به هفته گذشته بین ۳ تا ۴ هزار تومان و قیمت تخم مرغ نیز حدود ۲۰ هزار تومان افزایش داشته است.

تولیدکنندگان دلیل این مساله را افزایش تقاضا عنوان می کنند ضمن اینکه جوجه ریزی در حوزه مرغ گوشتی نیز به شدت کاهش یافته است. براین اساس مرغداران معتقدند که هنوز مرغ و تخم مرغ به قیمت واقعی نرسیده و قرار است که دولت ۳۱ شهریور ماه قیمت جدید این دو کالا را تعیین و اعلام کند.

تغییر ساعت‌های شیفت کاری واحدهای تولیدی تهران

معاون امور صنایع سازمان صنعت، معدن و تجارت استان تهران ساعت شروع به کار شیفت صبح واحدهای تولیدی و صنعتی تهران در مهرماه را اعلام کرد.

به گزارش پیام آشنا، محمدرسول محمدیان اظهار کرد: بر اساس مصوبات پنجمین جلسه شورای هماهنگی ترافیک استان تهران ساعت کار ادارات، واحدهای تولیدی، مدارس و ـ صرفا برای مهرماه سال جاری شهر تهران ابلاغ شد.

به گفته وی به استناد این مصوبات ساعت شروع به کار شیفت صبح کارخانجات و کارگاهها شش صبح تعیین شد که متناسب با آن سایر شیفت‌های کاری نیز اصلاح می‌شود.

معاون امور صنایع سازمان صمت تاکید کرد که زمان اجرای این ابلاغیه صرفا در مهر سال جاری و هدف از آن روان سازی و جلوگیری از ترافیک صبحگاهی شهر است.

وی همچنین ابراز امیدواری کرد که با همکاری و هماهنگی واحدهای صنعتی و بنگاههای اقتصادی، شاهد روان سازی و کاهش ترافیک صبحگاهی معابر شهر خصوصا هفته اول مهر ماه باشیم.

گفتنی است پیش از این ساعت شروع به کار شیفت صبح کارخانجات و کارگاه‌ها هشت صبح بوده است.

پیامک‌های رجیستری وصل شد

وزارت صمت اعلام کرد که اختلالات چند روز اخیر در ارسال پیامک‌های رجیستری حل شده است.

به گزارش پیام آشنا، اخیرا گزارش‌هایی از اختلال گسترده در پیامک رجیستری موبایل منتشر و علت آن اختلافات مالی اپراتورها با دستگاه‌های دولتی عنوان شده بود. موضوعی که حمید محله‌ای- مدیرکل دفتر خدمات فنی مهندسی و نگهداری وزارت صمت، نیز آن را تایید کرده است.

این مقام مسئول با اشاره به قانون تعیین تعرفه‌های خدمات مرکز توسعه تجارت الکترونیکی گفته که برای خدمات سامانه همتا در سال ۱۳۹۸، کمیسیون تنظیم مقررات وزارت ارتباطات، تعرفه تصویب شده بود و تا فروردین ۱۴۰۰ این مصوبه به قوت خود باقی بود و تعرفه خدمات رجیستری تلفن همراه را مشخص می کرد؛ اما مسئولان وقت وزارت ارتباطات با این استدلال که این هزینه را باید دولت بدهد، این تصمیم را لغو کردند و در بودجه ۱۴۰۰ دیده شد، اما بودجه موردنظر هم پرداخت نشد. بنابراین مشکل این است که در حال حاضر نه بودجه تعیین شده و نه مصوبه‌ای در کمیسیون در دسترس است.

البته محله‌ای ابراز امیدواری کرده که ظرف چند روز آینده، وزارت صمت با سازمان تنظیم مقررات وزارت ارتباطات به تفاهم نهایی برسد و این مشکل به طور اساسی حل شود.

و همچنین از اپراتورها خواسته که نگران پرداخت هزینه‌های خود نباشند چرا که عدم پرداخت به دلیل موانع قانونی بوده که به زودی با همکاری سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی، رفع خواهد شد.

گفتنی است پیامک رجیستری حاوی استعلام اصالت تلفن همراه به‌منظور بررسی قانونی بودن، نو یا دست دوم بودن، مشخصات فنی دستگاه، اطلاعات نشان تجاری، مدل، شرکت گارانتی کننده و نظایر آن است. گوشی‌هایی که پیامک مبنی بر غیرقانونی بودن گوشی دریافت کنند، ۳۱ روز مهلت استفاده داشته و پس از آن از شبکه سرویس نخواهند گرفت.

بنابراین قطع پیامک منجر به عدم آگاهی از اصالت دستگاه می‌شود و می‌تواند خریداران را با مشکلات جدی مواجه کند.

مشتریان می‌توانند قبل از خرید تلفن همراه، با پیامک کردن شناسه ۱۵ رقمی IMEI (که روی جعبه تلفن همراه درج شده است) به شماره ۷۷۷۷، اصالت تلفن همراه را استعلام کنند. به طور کلی انجام فرآیند استعلام اصالت از طریق درگاه‌های از تباطی سامانه همتا امکان پذیر است که این درگاه‌ها عبارتند از سامانه پیامکی ۷۷۷۷، کد دستوری #۷۷۷۷*، اپلیکیشن همتا و وبسایت اینترنتی همتا به نشانی hamtantswir.

مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی البرز:

حمایت از صنایع کوچک عامل توسعه اقتصادی کشور و گذار از تحریم‌ها

مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی استان البرز گفت: در یک اقتصاد پویا و پایدار که دارای رونق اقتصادی است، حمایت از SMEها (شرکت‌های کوچک و متوسط) در اولویت بوده و در دنیا بیشتر سرمایه‌گذاری‌ها و زیرساخت‌های حمایتی دولت، متوجه صنایع کوچک است.

به گزارش پیام آشنا «حمیدرضا عقاب نشین» در جلسه کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید صنایع کوچک که در شرکت شهرک‌های صنعتی استان البرز برگزار شد، ضمن برشمردن مزیت SMEها تصریح کرد: مقام معظم رهبری «مدظله العالی» در خصوص اهمیت صنایع کوچک و متوسط فرموده‌اند: «آن چیزی که در متن جامعه اشتغال ایجاد می‌کند و طبقات پایین را بهره‌مند می‌سازد؛ همین صنایع کوچک و متوسط است؛ این‌ها را تقویت کنید و پیش ببرید.»

وی تصریح کرد: یکی دیگر از نقاط قوت صنایع کوچک نقش بی‌بدیل آنها در خنثی کردن تحریم‌های ناجوانمردانه علیه ایران اسلامی است که می‌تواند در خودکفایی کشور و تحقق رونق اقتصادی، افزایش تولید ملی، نقش کلیدی و موثری ایفا کند. عقاب نشین خاطرنشان کرد: واحدهای صنعتی کوچک و متوسط، نقش حیاتی در توسعه اقتصاد و رونق بخشیدن به کسب‌وکار کشورها دارند و با توجه به مشکلاتی که در عرصه اشتغال طی دهه‌های اخیر برای کشورمان ایجاد شده است، یکی از راه‌های برون‌رفت از این وضعیت، حمایت همه‌جانبه از واحدهای صنعتی کوچک و متوسط است.

بنا به گفته این مقام مسئول یکی از ویژگی‌های این صنایع همین چابک بودن آن است. طبق آمار اعلامی بیش از ۹۰ درصد از صنایع ایران را صنایع کوچک و متوسط تشکیل می‌دهد و همان‌طور که آمارها نشان می‌دهد سهم بسیار بالایی از اقتصاد کشور به این صنایع اختصاص دارد که اهمیت این موضوع را دوچندان می‌کند.

رئیس هیئت مدیره شرکت شهرک‌های صنعتی البرز در ادامه عنوان داشت: صنایع کوچک و متوسط ویژگی‌های بسیار زیادی دارند که از آن جمله می‌توان به انعطاف‌پذیری این صنایع در مقابل نوسانات اقتصادی، سازگی متغیر بازار، تنوع تولید و تغییر محصول تولیدی در حداقل زمان ممکن اشاره کرد و دلیل این ویژگی‌ها، کم بودن تعداد کارکنان، حجم پایین سرمایه‌گذاری، چابک بودن و... است.

وی با اشاره به اینکه در یک اقتصاد پویا و پایدار که دارای رونق اقتصادی است، حمایت از SME ها در اولویت هستند و در دنیا بیشتر سرمایه‌گذاری‌ها و زیرساخت‌های حمایتی دولت متوجه صنایع کوچک و متوسط است، اضافه کرد: به دلیل اهمیت بالای صنایع کوچک و متوسط، ما به عنوان شرکت شهرک‌های صنعتی استان البرز با روش‌های مختلف از جمله اعطای تسهیلات مالی، برگزاری دوره‌های آموزشی، اجرای تورهای صنعتی، اعزام هیئت‌های تجاری و صنعتی به نمایشگاه‌های داخلی و خارجی، حمایت از خوشه‌های صنعتی، احیاء صنایع کوچک راکد و نیمه‌فعال، توجه جدی به صنایع کوچک دانش‌بنیان و... در جهت پیشرفت و توسعه این صنایع در استان البرز گام برداشته‌ایم.

مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای البرز:

۵۲ درصد ظرفیت سدهای البرز خالی است

مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای استان البرز اعلام کرد: کاهش بارندگی ها و افزایش مصرف سبب شده تا اکنون ۵۲ درصد ظرفیت سدهای امیر کبیر کرج و طالقان از آب خالی شود.

به گزارش پیام آشنا، داوود نجفیان گفت: میزان ذخیره آب سد کرج نسبت به مدت مشابه سال قبل ۲۵ درصد و سد طالقان نیز هشت درصد کاهش را نشان می‌دهد.

این مسئول با اشاره به پیش بینی های آذر ماه در خصوص کم بارشی در ماه های مهر و آبان سال جاری از مردم خواست در مصرف آب صرفه جویی کنند تا استان البرز بیش از پیش دچار بحران آب نشود.

نجفیان گفت: بر اساس پیش بینی های آذر ماه سال جاری بیشترین بار بارشی را در استان البرز خواهیم داشت.

وی با بیان اینکه به علت افزایش مصرف و کاهش بارش ها ذخایر سدهای استان کاهش چشمگیری یافته است ،گفت: مشترکان اعم از صنعت، کشاورزی ، خانگی و امثال آن باید صرفه جویی در مصرف به کاهش تنش آبی کمک کنند.

نجفیان یاد آور شد: در زمان حاضر بیشتر مناطق کشور با کمبود و تنش آبی مواجه است و استان البرز هم جدا از این مقوله نیست.

مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای استان البرز در بخشی دیگر ازسخنانش با اشاره به اینکه چند طرح های آبرسانی درحال اجرا است، گفت: در ضلع غربی البرز طرح آبرسانی رینگ سراسری را احداث می کنیم و آبفای استان البرز نیز طرح‌های آبرسانی و پروژه‌های تامین آب را با جدیت پیگیری می کند.

وی تاکید کرد: تلاش ما براین است تا ۲ سال آینده در استان البرز نقاطی که با چالش های بیشتری روبرو هستند مشکل رفع شود.

مدیرعامل شرکت آب منطقه ای البرز افزود: سفره های زیر زمینی استان همچنان به صورت سالانه ۷۰ سانتی متر کاهش منابع آبی دارند و با توجه به خشکسالی‌ها ممکن است در برخی نقاط استان حادتر شود.

نجفیان اظهار امیدواری کرد که زمستان خوبی داشته باشیم و پیش‌بینی کم بارش پاییز محقق نشود تا با مشکلات بیشتری در این زمینه مواجه نشویم.

وی یاد آورشد: الگوی مصرف مشترکان اکنون خیلی عوض شده و اضافه باید داریم. ضمن اینکه این منابع در گذشته بوده و خیلی تغییر نکرده است و در بخش های کشاورزی ،صنعت و شرب اضافه باید مصرف شاهد هستیم.

این مسئول گفت: البرز به لحاظ جمعیت خاص است و حدود سه میلیون نفر با ظرفیت اقامتگاه دوم بوده و اواخر هفته جمعیت استان های مجاور و تهران در البرز داریم که نیازهای آبی استان تشدید می شود و این جمعیت شناور آخر هفته ها مصرف آب البرز را بالا می برد.

سرپرست اداره کل مستمری‌های سازمان تأمین اجتماعی خبر داد:

سرانه درمان بازنشستگان تغییر می‌یابد

سرپرست اداره‌کل مستمری‌های سازمان تأمین اجتماعی گفت: هر ماهه در فیش‌های حقوقی خود، شاهد کسر مبلغی تحت عنوان «دو درصد ماده ۸۹» هستند که برخی از آنان، از علت کسر این مبلغ و مستندات قانونی آن اطلاع دقیقی ندارند.

به گزارش پیام آشنا به نقل از گسترش آنلاین، در دوران بازنشستگی، سرانه درمان از ۹ درصد دریافتی زمان اشتغال، به دو درصد مستمری کاهش می‌یابد.

مدیر یکی ادارات کل سازمان تامین اجتماعی با اشاره به جامعه بیش از چهار میلیون نفری بازنشستگان و مستمری‌بگیران تحت پوشش سازمان تأمین اجتماعی، اعلام کرد: هر ماهه در فیش‌های حقوقی خود شاهد کسر مبلغی تحت عنوان «دو درصد ماده ۸۹» هستند که برخی از آنان، از علت کسر این مبلغ و مستندات قانونی آن اطلاع دقیقی ندارند.

کسر دو درصد از حقوق ماهیانه بازنشستگان و مستمری‌بگیران تأمین اجتماعی، برای استفاده آنان و افراد تحت تکفل ایشان از خدمات درمانی این سازمان، براساس ماده ۸۹ قانون تأمین اجتماعی انجام می‌شود و قانون تأمین اجتماعی به منظور مساعدت به بازنشستگان، سرانه درمان را که در دوران اشتغال و برای شاغلان بیمه‌پرداز ۹ درصد است، در دوران بازنشستگی به دو درصد تقلیل داده است.

مجتبی طهماسبی آشتیانی(سرپرست اداره‌کل مستمری‌های سازمان تأمین اجتماعی) در این مورد گفت: طبق ماده(۸۹) قانون تأمین اجتماعی، افرادی که به موجب این قانون، بازنشسته یا از کارافتاده شده یا می‌شوند، افراد بلافصل خانواده آن‌ها و همچنین افرادی که مستمری بازماندگان دریافت می‌کنند، با پرداخت دو درصد از مستمری دریافتی از خدمات درمانی برخوردار خواهند شد و مابه‌التفاوت مبالغ پرداختی مستمری‌بگیران به موجب این قانون تا هزینه‌های واقعی درمان، از طرف سازمان تأمین اجتماعی پرداخت می‌شود.

وی افزود: کسر این مبلغ همان‌گونه که گفته شد بابت استفاده بازنشستگان و افراد تحت تکفل آنان از خدمات درمانی تأمین اجتماعی است و ارتباطی به هزینه صدور دفترچه‌های کاغذی ندارد. برخی از بازنشستگان و مستمری‌بگیران با این تصور که کسر دو درصد سرانه درمان، تنها هزینه چاپ دفترچه‌های کاغذی است، در پی استقرار سامانه نسخه الکترونیک و حذف دفترچه‌های کاغذی درمان، تصور می‌کردند که کسر این مبلغ باید متوقف شود، درحالی‌که سرانه درمان ارتباطی به چاپ دفاتر فیزیکی درمان ندارد و براساس تصمیم قانون تأمین اجتماعی از حقوق بازنشستگان کسر و صرف هزینه‌های درمانی این عزیزان می‌شود.

همچنین لازم به ذکر است به موجب بند ۴ ماده ۱۳ لایحه قانونی راجع به بیمه همگانی خدمات درمانی کشور مصوب ۳/۸/۱۳۷۳ مجلس شورای اسلامی، وصول حق بیمه درمان از صاحبان حرف و مشاغل آزاد در قالب سرانه درمان مصوب هیات وزیران صورت می‌پذیرد. لذا درخصوص گروهی از مستمری‌بگیران که سوابق بیمه‌پردازی آنان در قالب حرف و مشاغل آزاد بوده است، در دوران بازنشستگی هزینه درمان آنان برمبنای سرانه درمان مصوب هیأت‌وزیران محاسبه و از مستمری پرداختی کسر می‌شود.

نصف بیشتر تعاونی‌های کشور، تولیدی هستند

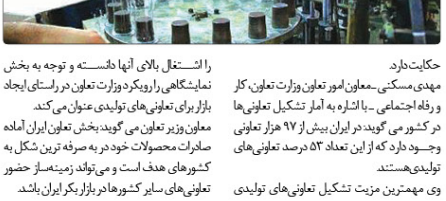

بر اساس آخرین آمارها، بیش از ۹۷ هزار تعاونی در کشور وجود دارد که ۵۳ درصد آنها را تعاونی‌های تولیدی تشکیل می‌دهند.

به گزارش پیام آشنا، در حال حاضر بخش تعاون از ظرفیت‌های اقتصادی و اجتماعی بالایی برخوردار است و سهم بسزایی در رشد و توسعه اقتصادی و تولید ناخالص داخلی دارد.

تعاونی‌ها در گرایش‌های متعدد اعم از توزیعی، تولیدی، خدماتی، اعتباری، عمرانی، صنعتی، مسکن و... فعالیت دارند و به جهت کارکردها و مزیتهای خود نقش موثری در کاهش نرخ بیکاری و ایجاد فرصتهای شغلی ایفامی کنند.

آمارها حاکی از آن است که بیش از ۵۰ درصد تعاونی های کشور در بخش تولید و عمدتا در رسته‌های کشاورزی، دام و طیور، شیلات، صنایع دستی و تولید مواد غذایی فعالیت دارند که این امر از علاقه‌مندی افراد به تشکیل این دسته از تعاونی‌ها حکایت دارد.

مهدی مسکنی ـ معاون امور تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ـ با اشاره به آمار تشکیل تعاونی‌ها در کشور می گوید در ایران بیش از ۹۷ هزار تعاونی وجود دارد که از این تعداد ۵۳ درصد تعاونی‌های تولیدی هستند.

وی مهمترین مزیت تشکیل تعاونی‌های تولیدی را اشتغال بالای آنها دانسته و توجه به بخش نمایشگاهی را رویکرد وزارت تعاون در راستای ایجاد بازار برای تعاونی‌های تولیدی عنوان می‌کند.

معاون وزیر تعاون می گوید: بخش تعاون ایران آماده صادرات محصولات خود در به صرفه ترین شکل به کشورهای هدف است و می‌تواند زمینه‌ساز حضور تعاونی‌های سایر کشورها در بازار بکر ایران باشد.

به اعتقاد کارشناسان، مهم‌ترین ویژگی تعاونی‌های تولیدی در اشتغالزایی آنها است که از این منظر بیش از ۴۵ درصد اشتغال کشور را در اختیار دارند.

برابر ماده ۲۶ قانون بخش تعاون کشور، تعاونی‌های تولید شامل تعاونی‌هایی هستند که در امور مربوط به کشاورزی، دامداری، دامپروری، پرورش و صید ماهی، صنعت، معدن، عمران شهری و روستایی و عشایری و نظایر آن فعالیت دارند و در تمام اولویت‌ها و حمایت‌های مربوط به تعاونی‌ها از حق تقدم برخوردار هستند.

به گزارش ایسنا، در شرایط فعلی اقتصاد استفاده از توانمندی‌ها و ظرفیتهای بالای تعاونی‌ها به ویژه تعاونی‌های تولیدی و فراهم کردن بستر توسعه صادرات غیرنفتی، می تواند علاوه بر اشتغالزایی و رونق تولید داخل موجب ارزآوری برای کشور شود. عضویت در تعاونی‌های تولیدی ضمن ایجاد اشتغال موجب افزایش درآمد اعضا و رونق تولید داخلی می شود.

یادداشت

اصول ثابت توسعه

برنامه هفتم توسعه اقتصادی ایران در راه است. تجربه برنامه‌های گذشته در ایران به جز در چند مورد معدود، همگی بیانگر ناکامی در رسیدن به اهداف برنامه بوده است. در سال ۱۳۷۴ رئیس‌جمهور وقت برای سال ۱۴۰۰ ایده تمدن اسلامی را با نرخ رشد سالانه ۷ درصد برای مدت ۲۵ سال مطرح کرد. اگر بخواهیم این آرزو را با واقعیت مقایسه کنیم، کافی است حساب کنیم که درآمد ایران با این نرخ رشد ۵/۳۴ برابر می‌شد؛ در حالی که درآمد واقعی ایران فقط دوبرابر شده؛ آن هم به تمامی از ابتدای دهه ۷۰ تا انتهای دهه ۸۰ اتفاق افتاده است.

همچنین با نزدیک‌شدن به سال ۱۴۰۴ کافی است به یاد بیاوریم که بر مبنای سند چشم‌انداز بیست‌ساله در این سال «ایران کشوری است توسعه‌یافته با جایگاه اول اقتصادی علمی و فناوری در سطح منطقه»؛ ولی در فاصله سال ۱۳۸۴ تا سال پیش از شروع کرونا، یعنی در مدت ۱۴ سال از این ۷۰ سال، رشد اقتصاد ایران از رشد تعامی همسایگان، از جمله ترکیه، عربستان، مصر، کویت، پاکستان و قطر کمتر بوده است. اقتصاد ایران در این مدت ۲۲ درصد بزرگ‌تر شده در حالی که اقتصاد قطر ۲۳۶ درصد، اقتصاد ترکیه ۹۰ درصد، اقتصاد مصر ۸۶ درصد، اقتصاد پاکستان ۷۰ درصد، اقتصاد عربستان ۵۲ درصد و اقتصاد کویت ۲۶ درصد بزرگ‌تر شده است (ارقام برمبنای تولید ناخالص داخلی برابری قدرت خرید به قیمت ثابت از مجموعه آمارهای بانک جهانی است).

بخشی از این ناکامی در رسیدن به توسعه اقتصادی، محصول خطاهای برنامه‌ریزی است. افرادی که با ادبیات برنامه‌ریزی اقتصادی آشنا هستند، از برنامه‌های اقتصادی ایران به‌عنوان فهرست آمال و آرزوهای بلندبالای سیاست‌مداران یاد می‌کنند؛ نه مجموعه‌ای منسجم از اقدامات خاص برای رسیدن به اهداف خاص. در این حوزه علم اقتصاد است که باید چراغ راه باشد. بخش بزرگ‌تری از این ناکامی هم به عدم‌اجرای بخش‌های مؤثر برنامه برمی‌گردد. مشکل‌ترین بخش برنامه‌ریزی اقتصادی، هزینه‌کردن نیست، بلکه کسب درآمد و کاهش اقلام منابع است. همینجاست که سیاست‌مداران حاضر نیستند، محبوبیت سیاسی را فدای برنامه کنند به محض برخورد کردن، با اعتراض گروه‌های ذی‌نفوذ یا عموم مردم؛ از اجرای بخش‌های سخت برنامه عقب می‌نشینند. دلیل این برخورد را باید در اقتصاد سیاسی، یعنی انگیزه‌های مجریان و صاحبان قدرت جستجو کرد.

با تمام این ناکامی‌ها برخی موفقیت‌ها که ایران در دهه‌های گذشته داشته است، به‌خصوص رسیدن به رشد متوسط سالانه ۸ درصد برای حدود یک‌دهه در فاصله سال‌های ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۷ نه با یادآوری می‌کند که هنوز می‌توان به رشد پایدار امیدوار بود. البته دسترسی به چنین رشدی نیازمند رعایت اصول اقتصادی است که از نظریات علم روز اقتصاد دنیا که در کشورهای دیگر تجربه شده، قابل استنتاج است. اولین و مهم‌ترین اصلی که باید در هر برنامه‌ریزی اقتصادی به آن توجه شود، این است که افراد جامعه، براساس انگیزه‌های اقتصادی و نه با دستور و فرمان، رفتار می‌کنند. نادیده گرفتن این انگیزه‌ها نتیجه‌ای جز ناکامی نخواهد داشت.

ادبیات رشد اقتصادی به اندازه کافی منابع در اختیار ما می‌گذارد. گزارش رشد اقتصادی که در سال ۲۰۰۸ توسط گروهی از اقتصاددانان با سابقه علمی و عملی بسیار (از جمله رابرت سولو، برنده جایزه نوبل اقتصاد برای نظریه‌پردازی در مورد رشد اقتصادی و کمال دویش، معمار رشد اقتصادی ترکیه در ابتدای دهه ۲۰۰۰ میلادی) تهیه شد، پنج‌مورد مشترک از تجربه ۱۳ کشور را که رشد اقتصادی بالا و پایدار را تجربه کرده‌اند، به شرح ذیل خلاصه می‌کند.

نخست: همگی از ظرفیت‌های اقتصاد جهانی نهایت بهره را برده‌اند. بخش بزرگی از این بهره‌مندی که در ایران هم به آن اشاره می‌شود، کسب سرمایه خارجی و نیز استفاده از بازارهای کشورهای دیگر برای فروش محصولات است ولی بخش مهمی که معمولا از آن غفلت می‌شود، درآمد یادگیری است که در جریان ارتباط با بازارهای بین‌المللی ایجاد می‌شود. فزوای ایران سبب شده است تا قواعد بازی در روابط اقتصادی با سایر کشورها را نداشیم یکی از بخش‌های اساسی هر برنامه اقتصادی موفق باید ایجاد رابطه پایدار با دنیا باشد.

دوم: همه این کشورها برای مدتی طولانی ثبات اقتصاد کلان داشته‌اند. تورم بالا و کسری بودجه‌های بزرگ که موتور این تورم‌ها به شمار می‌روند، برای برنامه‌ریزی بلندمدت اقتصادی سمی مهلک هستند. نرخ ارزی که بازار تعیین و دولت برای حفظ قدرت رقابتی تولیدات داخلی آن را تنظیم می‌کند و نیز نرخ بهره واقعی مثبت که بازار پس‌انداز و سرمایه‌گذاری را مهیا کرده‌اند از دیگر لوازم رشد بالاست.

سوم: همه کشورها نرخ پس‌انداز و سرمایه‌گذاری بالایی داشته‌اند. این ویژگی با ایجاد انگیزه پس‌انداز داخلی از طریق سیستم مالی کارآمد و نیز جذب سرمایه‌های خارجی از طریق روابط بین‌المللی پایدار قابل کسب است. همچنین دولت در این کشورها مقادیر زیادی سرمایه داخلی و خارجی را در زیرساخت‌های فیزیکی و نرم‌افزاری جامعه صرف کرده است تا زمینه فعالیت اقتصاد آحاد جامعه را تسهیل کند.

چهارم: در همه این کشورها بخش اصلی تخصیص منابع از طریق ساز و کار بازار انجام می‌شود. دولت به‌عنوان تسهیل‌کننده مبادلات از طریق بازار رقابتی عمل می‌کند؛ نه به‌عنوان جانشین بازار. این بخش برای اقتصاد ایران نهایت اهمیت را دارد. دو نوع رفتار دولت‌ها در ایران سرکوبگر بازارهای رقابتی و مسبب اصلی ایجاد انحصار است. اول، تخصیص منابع از طریق ادارات و سازمان‌های متعدد دولتی است. دولت به خود اجازه می‌دهد تا قیمت بسیاری از کالاها را در جلسات اداری سازمان‌های دولتی تعیین کند. این رفتار با تخصیص بهینه منابع، فرسنگ‌ها فاصله دارد و منبع ناکارآمدی‌های عظیم و مانع سرمایه‌گذاری و تولید است. دوم، دولت به انحای مختلف دست به ایجاد انحصار می‌زند. مزایایی که شرکت‌های دولتی در کسب منابع و تسخیر بازارها دارند، موانع تجاری که در قالب مجوزها بر سر راه فعالان گذاشته می‌شود و تخصیص منابع دولتی به شرکت‌های دولتی و شبه‌دولتی بر مبنای روابط فردی و سازمانی، همگی در اقتصاد انحصارهایی ایجاد می‌کنند که نتیجه آنها هم افزایش قیمت‌ها و کاهش تولید ظاهر می‌شود.

پنجم: تمامی کشورهای مطالعه‌شده، دولت‌های متعهد، معتبر و توانا داشتند. تفکر دولت در اقتصادهای مدرن بسیار ظریف است. در جاهایی که دولت نباید دخالت کند، دستش کاملا بسته است؛ ولی در مواردی که باید دخالت کند، قدرت، اعتبار و منابع لازم را در اختیار دارد. مثالی که این نقش را روشن می‌کند، نقش پلیس در جوامع است. وظایف مشخصی برای پلیس تعریف شده است که در آنها شلیک به مجرمان تحت شرایط خاص هم قرار می‌گیرد؛ ولی اگر خارج از آن وظایف، مأمور پلیس دست به اقدامی بزند، مجازاتی سنگین در انتظارش است. دولت هم باید در مواردی خاص، کاملا گشاده‌دست و در بسیاری از موارد، کاملا دستش بسته باشد. این موارد، انظریات اقتصادی و اقتصاد سیاسی تعیین می‌کند، نه یک‌شبه‌نسازی دولتی.

توجه به این نکته مهم است که دولتی که پشتیبان توسعه اقتصادی است، باید نزد مردم اعتبار داشته باشد. این اعتبار لازم است؛ چرا که دولت باید بتواند مردم را قانع کند که برای نفع بلندمدت از برخی منافع کوتاه‌مدت چشم‌پوشی کنند. مردم باید باور کنند که اگر در کوتاه‌مدت رفاه آنها از طریق کاهش یارانه‌ها یا اخذ مالیات- کاهش می‌یابد، این امر در فرآیندی شفاف و با قبول عامه اتفاق می‌افتد و در بلندمدت، منافع این امر به مردم برمی‌گردد؛ چنین باور و اعتباری با ادعا بدست نمی‌آید و به قول حکما «هر عمل کار بر آید به سخندانی نیست.»

پرداخت یارانه انرژی به همه افراد جامعه از طریق قیمت‌گذاری پایین، بدون محدودیت زمانی، به جای پرداخت یارانه مستقیم به گروه‌های هدف‌گیری‌شده و برای زمانی مشخص؛ کنترل تورم از طریق کنترل دستوری قیمت‌ها؛ حمایت‌بدون‌محدودیت زمانی از یک بخش یا صنعت؛ محدودیت بلندمدت صادرات برای کنترل قیمت‌ها در داخل؛ تقویت پول ملی پیش از اینکه صنایع کارآمد شده باشند؛ قاعده‌گذاری ضعیف در بازارهای مالی و همزمان، دخالت مستقیم در تصمیمات مدیران بخش مالی و بانک‌ها؛ کاهش کسری بودجه از طریق کاهش سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها؛ حل مشکل بیکاری از طریق استخدام دولتی.

در انتها لازم است ذکر شود که شرایط متفاوت جوامع الزام می‌کند که مراحل توسعه، با شرایط موجود در هر جامعه تطبیق داده شود؛ ولی اصول اولیه توسعه اقتصادی و همچنین عوامل اصلی تخریب‌کننده آن در همه جوامع یکسان است. ایتالیایی‌ها که یکی از غذاهای اصلی آنها پاستاست، در توصیف نابهای توسعه اقتصادی از مثال پختن این غذا استفاده می‌کنند و می‌گویند: «روش واحدی برای پختن پاستا وجود ندارد و هر آشپزی روش منحصربفرد خودش را دارد. ولی در هر شرایطی که باشید، اگر پاستا را بیش از حد بجوشانید، قابل خوردن نخواهد بود.»

دکتر حسین عباسی
Alborz.payam@gmail.com